

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 232.431 van 5 oktober 2015
in de zaak A. 217.097/IX-8722**

In zake: Lieselotte DE VOS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Myriam Van den Abeele
kantoor houdend te 9052 Gent
Bollebergen 2A bus 20
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de VZW VRIJ KATHOLIEK ONDERWIJS BUGGENHOUT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Dirk Abbeloos
kantoor houdend te 9200 Dendermonde
Noordlaan 82-84
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 26 september 2015, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van het Sint-Vincentiuscollege te Buggenhout van 14 september 2015, waarbij aan Lieselotte De Vos een oriënteringsattest B wordt toegekend.

In hetzelfde verzoekschrift vordert verzoekster:

“Het getuigenverhoor te bevelen van de medeleerlingen van Verzoekende partij in de klas 5 stw B aan het Sint-Vincentiuscollege Buggenhout tijdens het afgelopen schooljaar 2014-2015, hen hiertoe binnen de kortst mogelijke termijn op te roepen, en hen als volgt te bevragen:

(i) of zij/hij, na inzage te van het ‘Herexamen Frans’ van het Sint-Vincentiuscollege, afgenomen van Verzoekende partij op 25/08/2015, en in het bijzonder na kennisname van de laatste vraag van die proef [...], leerstof is die hen in het afgelopen schooljaar werd onderwezen en, zo ja, of hierbij de in de vraagstelling gebruikte proefmethode werd gehanteerd en ingeoefend;

(ii) of een examenvraag met voormeld of analoog voorwerp opgenomen was in het examen Frans in juni 2015.

Verwerende partij op te leggen volgende stukken in het debat te brengen:

(i) het examen Frans van de klas 5 stw B afgenomen in juni 2015; (ii) de cursus die [D.R.] voorlegde ter zitting van de interne beroepscommissie.”

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 5 oktober 2015, om 10.30 uur.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Myriam Van den Abeele, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaten Dirk Abbeloos en Jürgen De Staercke, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoekster is tijdens het schooljaar 2014-2015 leerling in het eerste leerjaar van de derde graad ‘sociale en technische wetenschappen’ (TSO) in het Sint-Vincentiuscollege te Buggenhout.

Op het einde van het schooljaar behaalt verzoekster een jaartotaal van 57,8% met jaartekorten voor Frans (47%) en godsdienst (49,5%).

De delibererende klassenraad stelt de beslissing over het al dan niet slagen van verzoekster uit en onderwerpt haar aan een vakantietaak voor godsdienst en een bijkomende proef voor Frans. Die beslissing licht de klassenraad als volgt toe:

“Veel [...] examentekorten: Engels, Frans, geschiedenis, godsdienst en Nederlands. TSW 50% terwijl dit een hoofdvak is.
Onvoldoende inzet doorheen het jaar + nog steeds vrij arrogante houding tegenover bepaalde leerkrachten en tijdens het VGG IO.
Je krijgt een bijkomende proef voor het vak Frans op 25 augustus 2015.
Verder is er ook een vakantietaak godsdienst.”

3.2. Verzoekster behaalt 48,5% voor de bijkomende proef voor Frans.

3.3. Op 26 augustus 2015 beslist de delibererende klassenraad om aan verzoekster een oriënteringsattest B toe te kennen met clausulering voor het technisch secundair onderwijs.

Na overleg tussen de directie en de ouders van verzoekster, beslist de directeur om de over verzoekster delibererende klassenraad opnieuw samen te roepen.

3.4. Die klassenraad bevestigt op 27 augustus 2015 het B-attest, wat in de brief waarmee dat resultaat wordt meegedeeld, als volgt wordt toegelicht:

“We hebben door de bijkomende proef van Frans aan Lieselotte een tweede kans gegeven. Ze slaagde er niet in om de helft te behalen (ook als is het tekort klein, we zijn ons hiervan bewust) op het in leerstof zeer beperkte examen.

Door dit tekort, en de heel zwakke examens (op het jaarrapport met 5 tekorten en SW net 50% en NW 51%) blijven wij bij onze beslissing dat een B-attest hier voor de hand ligt. We denken ook dat een beroepsrichting, en dit is al meer dan één keer aangekaart, voor Lieselotte betere keuzes biedt. Lieselotte gaf in de loop van het jaar regelmatig, voor bepaalde vakken en aan bepaalde leerkrachten, aan dat zaken te moeilijk of te veel waren. Dit werd met jullie gecommuniceerd. Ook is het verwerken van grote gehelen, en dit verklaart het verschil in punten tussen DW en EX, zeer moeilijk voor haar.”

3.5. Met een 4 september 2015 gedateerd schrijven stelt verzoekster bezwaar in bij de beroepscommissie.

Op 10 september 2015 beslist de beroepscommissie met de thans bestreden beslissing het B-attest te handhaven. Die beslissing is als volgt gemotiveerd:

“Op het jaarrapport in juni behaalde Lieselotte twee jaartekorten: één voor Frans en één voor godsdienst. Voor godsdienst kreeg ze een vakantietaak, voor Frans een bijkomende proef. Inhoudelijk wordt gefocust op de basisgrammatica omdat er daar grote leemtes zijn. Voorts is de leerstof zo beperkt dat ze verwerkt kan worden en zo dient als stevige basis voor het zesde jaar. In bijlage vindt u een leerstofoverzicht met verwijzing naar de eindtermen alsook het examen met de vermelding van de eindtermen.

Lieselotte haalt op haar bijkomende proef geen 50%. Het tekort, en het is klein, de klassenraad is zich daarvan bewust, is een bewijs dat Lieselotte er niet in slaagt om bepaalde leerstofonderdelen te verwerken en toe te passen. Er blijven nog altijd 6 van de 13 oefeningen met een tekort, tot zeer groot tekort (op 3 oefeningen haalt zij maar 1, op een andere 2) waardoor blijkt dat er nog steeds heel wat leemtes zijn.

Na herroeping blijft de klassenraad unaniem bij zijn beslissing. De leerling heeft in onvoldoende mate de doelstellingen die in het leerplan zijn opgenomen bereikt en wordt aldus niet bekwaam geacht om de studies voort te zetten binnen hetzelfde studiegebied in het volgend schooljaar.

De beroepscommissie bekijkt het dossier ten gronde en hoort de raadsman mevr. Van den Abeele, mevr. De Vos en Lieselotte. Bij betwisting van de te kennen leerstof wordt de vakleerkracht mevr. [D.R.] erbij gehaald. Zij toont aan dat de laatste vraag van de bijkomende proef, waarover discussie was, duidelijk was onderwezen en ingeoefend.

De richting Sociale en Technische Wetenschappen is op SIVIBU een doorstroomrichting. Ouders en leerlingen weten dit. Frans is geen pro-

fielvak maar binnen deze richting en naar doorstroming toe zeer belangrijk. De basiskennis van de grammatica is hier een basispijler.

De beroepscommissie steunt volmondig de beslissing van de delibererende klassenraad:

- Ze vindt dat de bijkomende proef van een zeer haalbaar niveau was; de leerstof van de bijkomende proef was conform de APR3 waarin vermeld staat dat voor een bijkomende proef de leerstof moet beperkt zijn en gericht op leerstof die onvoldoende is verwerkt om te kunnen slagen in een volgend schooljaar. We verwijzen hier naar mails, examenpunten en waarschuwingsbrief na de kerstexamens waarin we erop aandringen om voor Frans bij te werken of na te denken over de studiekeuze (zie bijlagen en dossier). Dit is niet gebeurd.

- De oorspronkelijke argumenten van de DKR met een verwijzing naar het groot aantal examentekorten (op Engels, Frans, geschiedenis, godsdienst en Nederlands) op het jaarrapport wijzen op het feit dat Lieselotte onvoldoende inzichten heeft opgebouwd in de leerstofgehelen die, zoals reeds gesteld, noodzakelijk zijn om door te stromen. Het feit dat Lieselotte er niet in is gelukt om de bijkomende proef met succes af te leggen is hiervan een bewijs.

- De bijkomende proef wordt door de beroepscommissie zeker niet als ‘afstraffing’, zoals gesteld in het juridische schrijven, ervaren maar echt als een extra kans en deze werd niet benut waardoor de leerstofhiaten niet werden weggewerkt.

- De betrokken leerkracht was het hele jaar en ook tijdens de vakantie bereikbaar en bereid tot uitleg. Hier werd nauwelijks gebruik van gemaakt.

- Bij het bekijken van het dossier en het doorlezen van de commentaren blijkt dat Lieselotte altijd positief is benaderd en steeds ondersteuning is aangeboden.

- Dat de school niet ernstig zou zijn, wordt door de voltallige beroepscommissie weerlegd. De school neemt haar taak zeer ernstig op; zij volgt de leerlingen gedurende diverse schooljaren zeer intensief. Het B-attest dat aan Lieselotte werd uitgereikt, is hiervan een bewijs.

Indien de klassenraad Lieselotte geen kansen zou bieden, hadden ze geen haalbare en bijkomende proef gegeven. De beroepscommissie merkt op dat ze op examens over de twee examenperiodes voor heel wat andere vakken heel zwak scoort. Lieselotte behaalt positieve jaartotalen omwille van haar dagelijks werk waarin getoetst wordt over zeer beperkte gehelen. In een doorstroomrichting stemt dit zeer tot nadenken. De beroepscommissie kan dus de beslissing van de klassenraad om Lieselotte te laten overgaan naar een volgend schooljaar in een beroepsonderwijs goed volgen. In de richting voeding bijvoorbeeld in het 6e jaar BSO worden er geen examens gegeven. Dit is een perfecte weg voor Lieselotte om een diploma middelbaar onderwijs te behalen.

Een B-attest wijst op een heroriëntatie om zo een diploma te behalen. De beroepscommissie volgt hierin trouwens geheel de redenering van onderwijsminister H. Crevits: heroriënteren is de juiste stap om Lieselotte succesvol een diploma secundair onderwijs te laten behalen.”

IV. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

4. Krachtens artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat minstens één ernstig middel wordt aangevoerd dat de nietigverklaring van de akte of het reglement *prima facie* kan verantwoorden en dat een uiterst dringende noodzakelijkheid voorhanden is die onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de gewone vordering tot schorsing.

V. Uiterst dringende noodzakelijkheid

5.1. Het mag vaste rechtspraak van de Raad van State heten dat het dreigend verlies van een schooljaar een nadeel uitmaakt dat binnen een gewone schorsingsprocedure niet tijdig zal kunnen worden gekeerd.

De verwerende partij betwist de toepassing van die vaste rechtspraak in de voorliggende zaak niet. Zij verwijt verzoekster wel, door pas na tien dagen een verzoekschrift tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid in te dienen, niet met passende voortvarendheid te hebben gehandeld, en dit mede in het licht van de termijn die aan de verwerende partij werd gegeven om een nota in te dienen.

Naar het oordeel van de Raad van State ontkracht een verzoekende partij die er tien dagen over doet om in samenwerking met haar raadsman een verzoekschrift neer te leggen tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de evaluatiebeslissing van de beroepscommissie geenszins de van haar gevraagde diligentie.

De termijn die aan de verwerende partij gegeven wordt om in deze procedure het administratief dossier en – zo zij dit zou wensen – een nota neer

te leggen, heeft niets te zien met de passende voortvarendheid die verwacht mag worden van een verzoekende partij.

De verwerende partij lijkt overigens slecht geplaatst om opmerkingen te maken over een gebrek aan “passende voortvarendheid”. Haar beroepscommissie heeft op 10 september 2015 beraadslaagd en beslist en wacht desondanks toch – zoals de verwerende partij in haar nota zelf aangeeft – tot 15 september 2015 om die beslissing, anderhalve bladzijde A4 lang, ter kennis te brengen.

5.2. De eerste schorsingsvoorwaarde is vervuld.

VI. *Ernst van het enige middel*

Standpunt van de partijen

6. Verzoekster voert in haar enige middel de schending aan van artikel 3.5.4.2. van het schoolreglement van het Sint-Vincentiuscollege te Bugenhout, de formele- en materiële motiveringsplicht, het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Zij geeft, sterk samengevat, de volgende toelichting.

Het jaarrapport omvat slaagcijfers voor alle vakken behalve voor Frans (47%) en godsdienst (49,5%). Zowel voor Frans als voor godsdienst behaalt verzoekster slaagcijfers voor dagelijks werk. Noch Frans noch godsdienst is profielbepalend voor de gevolgde richting. De ‘Onderwijskiezer’ (onderwijskiezer.be) geeft een beschrijving van de studierichting sociaal-technische wetenschappen (derde graad) waaruit blijkt dat sociale wetenschappen en natuurwetenschappen wel profielbepalende vakken zijn voor deze richting; hiervoor behaalt verzoekster slaagcijfers. De verwerende partij gaat niet in op deze argumentatie, reeds voorgebracht in het bezwaarschrift en evenmin op haar argumentatie met

betrekking tot de examentekorten. Zij beperkt zich tot loutere adstructie van de ‘examentekorten’ als een impliciet voldoende verklaring van de attestering maar betreft in haar oordeel niet de totaalcijfers (jaarcijfers en periodieke resultaten) per vak, overwegend slaagcijfers, minstens verzuimt zij om afdoende laatst vermelde cijfers in overweging te nemen.

Het voorgaande geldt volgens verzoekster bij uitstek in de voorliggende situatie waarbij artikel 3.5.4.2. van het schoolreglement al een heel grote relatieve waarde toekent aan de examens (70% van het totaal) zodat in de onderlinge verhouding de resultaten voor dagelijks werk in slechts beperktere mate de totaalcijfers determineren. De verwerende partij miskent haar eigen regels: zij gaat immers voorbij aan de reglementair verankerde relatieve verhouding van beide resultaatbepalende componenten, door (nog) meer gewicht aan de examens te geven dan de voorziene 70%. Op die manier schendt zij niet enkel het schoolreglement en het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* maar oordeelt zij ook onzorgvuldig.

Gezien verzoekster er, desondanks deze weging, in slaagt om het afgelopen schooljaar overwegend slaagcijfers te laten optekenen voor haar vakken laat geen enkel element vermoeden dat dit haar in het laatste jaar van de derde graad niet zou lukken.

Verzoekster refereert vervolgens nogmaals aan de ‘onderwijskiezer’ waaruit moet blijken dat sociaal-technische wetenschappen TSO, naast een doorstroomrichting, tevens een richting is die rechtstreekse toegang geeft tot het beroep van verzorgende. Louter stellen dat het om een doorstroomrichting gaat, is bijgevolg resoluut onjuist en schiet volledig te kort om te verantwoorden dat de verwerende partij nog een bijkomend gewicht vermag toe te kennen aan de examenresultaten.

Daarop gaat verzoekster in op de bijkomende proef Frans. Het opleggen van zo een bijkomende proef ontslaat de verwerende partij niet van de

verplichting om haar eindbeslissing te gronden op het volledige dossier van de leerling. Zij geeft aan die proef evenwel overdreven belang en negeert de overige elementen van het leerlingendossier.

Verzoekster formuleert ook kritiek op de vraagstelling bij de bedoelde bijkomende proef. De laatste vraag had betrekking op niet te kennen en ongeziene leerstof. Deze vraag had niet in aanmerking genomen mogen worden om de score voor die proef vast te stellen – en in dat geval was verzoekster voor die proef geslaagd. Specifiek gaat het over de materie van ‘le passé composé et le plus-que-parfait’, waarbij de leerling, zonder dat een van deze tijden aangegeven is tussen haakjes, zelf moet bepalen, op basis van een opgegeven Franse zin, welke tijd gebruikt moet worden. Verzoekster betoogt:

“De leerkracht Frans geeft aan dat deze materie geziene leerstof betreft en meent dit aan de hand van een cursus te kunnen aantonen (stuk dat niet bijgebracht werd door de commissie).

Evenwel tonen de cursussen van drie medeleerlingen van Verzoekende partij aan dat dit niet het geval is. De losbladige oefening ontbreekt in elk van die cursussen. Daar waar de leerkracht Frans verwees naar een andere oefening waaruit de behandeling van de materie zou blijken (op pagina 309 van de cursus), dit middels de onderlijning van de tijden in doorlopende teksten, blijkt deze oefening in de drie cursussen van medeleerlingen van Verzoekende partij niet behandeld (geen onderlijning).

Het is niet uit te sluiten dat, en Verzoekende partijen bieden daarvoor afdoende indiciën, dat de losbladige oefening pas in de door de leerkracht voorgelegde cursus werd opgenomen nadat uit het intern beroep bleek dat Verzoekende partijen een betwisting voerden over een onregelmatige exameninhoud. Het zelfde gaat op voor de onderlijning van de oefening uit op pagina 309 van de cursus. Dit volstaat om aan de interventie van de leerkracht Frans iedere bewijswaarde te ontnemen.

Overigens, zelfs aangenomen dat dit soort oefeningen in andere schooljaren wel werd onderwezen en ingeoeffend, dan zou dit wel de losbladige oefening en de besproken onderlijning verklaren maar evenwel zonder enig bewijs te bieden voor de omstandigheid dat betreffende leerstof in die vorm ook afgelopen schooljaar in het vak Frans aan bod is gekomen. Hiervoor bieden de voorlegde cursussen van andere leerlingen immers afdoende tegenbewijs.

Verwerende partij wordt gesommeerd om stukken voor te leggen die een onderzoek van het handschrift mogelijk maken. Evenzeer dient het examen van juni 2015 te worden voorgelegd, zodat kan worden nagezien of een dergelijke vraag op dit examen aan de orde was (quod non).”

Verzoekster vraagt de Raad ook “een onderzoeksmaatregel te willen bevelen (art. 25 RvS Wet), meer specifiek om de medeleerlingen van Verzoekende partij hierover te laten getuigen ter zitting”.

Verzoekster meent in elk geval dat haar een slaagcijfer toekomt voor de bijkomende proef – mits abstractie wordt gemaakt van de niet valide laatste vraag – en acht in die zin de bestreden beslissing foutief gemotiveerd en onzorgvuldig tot stand gekomen.

Met betrekking tot de motieven van de beroepscommissie merkt verzoekster nog op wat volgt.

Het argument van de beroepscommissie dat het vak Frans naar doorstroming zeer belangrijk is, overstijgt niet het niveau van de loutere affirmatie.

Gelet op het minieme tekort voor godsdienst “dat Verwerende partij expressis verbis geremedieerd acht door de opgedragen vakantietaak” en de resultaten voor dagelijks werk voor Frans diende de verwerende partij “met grote omzichtigheid, omstandig en precies, in het bijzonder aan de hand van correlatie tot de eindtermen en leerplannen, te argumenteren waarom een B-attest volgens haar verantwoord is”. Zij moest nagaan “of er geen andere mogelijkheden voor remediëring van het vak Frans voorhanden waren bijvoorbeeld door aan Verzoekende partij een begeleidingscontract aan te bieden voor haar zesde middelbaar”.

De verwerende partij laat na *in concreto* te verduidelijken hoe zij ertoe komt dat de kennis en kunde van verzoekster grote leemtes vertoont inzake basisgrammatica Frans. Haar cijfers voor dagelijks werk spreken dit resoluut tegen. Daar waar de beroepscommissie stelt dat het tekort voor de bijkomende proef het gebrek aan inzicht in grotere leerstofgehelen bewijst, motiveert zij foutief en tegenstrijdig. Immers geeft de commissie aan dat verzoekster in de bijkomende proef slechts getest werd op basisgrammatica, hetgeen zij zelf af doet als een “zo beperkt” leerstofonderdeel. Inzicht tussen leerstofgehelen werd niet getest middels

de bijkomende proef Frans, zodat die proef geen relevante gevolgtrekkingen toelaat voor het vermogen van verzoekster om grotere leerstofgehelen succesvol te verwerken.

De beroepscommissie liet na om zich, naast het resultaat van de bijkomende proef, te steunen op de andere elementen uit het leerlingendossier. Zo blijft volstrekt onbeantwoord dat verzoekster na het eerste semester een waarschuwingsbrief ontving, stellende dat zij zich meer diende in te zetten, hetgeen zij naderhand ook zeer duidelijk deed met resultaat – daarvan getuigen de rapportcommentaren.

7. In de nota met opmerkingen antwoordt de verwerende partij onder meer dat de bestreden beslissing dient te worden beoordeeld zoals ze voorligt, en niet zoals verzoekster ze poogt te synthetiseren.

De proef wordt door de commissie duidelijk gelieerd aan de bekwaamheid van de leerlinge om een studie voort te zetten. De motivering verwijst hierbij uitdrukkelijk naar de bijlagen, aan verzoekster meegedeeld, bestaande uit het leerstofoverzicht met verwijzing naar de eindtermen en het examen met de vermelding van de eindtermen.

De verwerende partij overloopt de motivering van de beroepscommissie en herhaalt en parafraseert ze. Zij benadrukt daarbij dat de beroepscommissie vaststelt dat verzoekster voor heel wat andere vakken heel zwak scoort en dat, wanneer zij positieve jaartotalen behaalt, dit is omwille van haar dagelijks werk waarin slechts zeer beperkte gehelen worden getoetst los van verdere leerstofgehelen. Voor de beroepscommissie is dit zeer problematisch in een doorstroomrichting, waardoor zij de beslissing van de klassenraad om verzoekster te laten overgaan naar een volgend schooljaar in een beroepsonderwijs goed kan volgen. Een en ander is dus niet van dien aard om de vaststelling te ondergraven dat verzoekster enkel leerstof blijkt te kunnen verwerken wanneer de leerstof beperkt is tot zeer beperkte gehelen die los staan van verdere leerstofgehelen, en

dat verzoekster er niet in slaagt in leerstofgehelen inzicht op te bouwen en te verwerven. Een en ander ondergraaft buitendien niet de vaststelling dat verzoekster in onvoldoende mate de doelstellingen van het leerplan heeft bereikt.

Reeds in de eerste alinea van de ‘Onderwijskiezer’ waarnaar verzoekster verwijst, wordt uitdrukkelijk erkend dat voor de studierichting sociaal-technische wetenschappen niet enkel een menswetenschappelijke en een natuurwetenschappelijke vorming belangrijk is, maar ook een ‘algemene vorming’. In de motivering wordt erkend dat Frans geen profielvak is, maar wel naar doorstroming toe zeer belangrijk is aangezien de richting sociale en technische wetenschappen een doorstromingsrichting is. De basiskennis van de grammatica is een basispijler voor het vak Frans.

In haar uiteenzetting geeft verzoekster een onvolledige lezing aan het schoolreglement. In het schoolreglement wordt inderdaad voor de derde graad bevestigd dat voor de puntenverhouding rekening wordt gehouden met 30% voor dagelijks werk en 70% voor examens. Maar verzoekster ziet hierbij over het hoofd dat het schoolreglement (3.6.1.) uitdrukkelijk erin voorziet dat de klassenraad zich bij zijn beslissing steunt op de resultaten die de leerling in de loop van het schooljaar heeft behaald, op beslissingen, vaststellingen en adviezen van de begeleidende klassenraad doorheen het schooljaar en op de mogelijkheden voor de verdere studie- en beroepsloopbaan van de leerling. In de bestreden beslissing heeft de verwerende partij bij de berekening van de resultaten wel degelijk de 30/70 puntenverhouding gerespecteerd. Doch zij heeft conform datzelfde schoolreglement, waarvan verzoekster overigens geenszins de wettigheid betwist, ook rekening gehouden met de mogelijkheden voor de verdere studie- en beroepsloopbaan van de leerling en anderzijds beslissingen, vaststellingen en adviezen van de begeleidende klassenraad doorheen het schooljaar. Uitgaande van een verkeerde lezing van het schoolreglement, kan verzoekster niet tot juiste conclusies komen.

Hoewel verzoekster het tekort voor Frans tracht te minimaliseren door zich louter cijfermatig achter het tekort te verschuiven, wordt het belang van dit tekort in de bestreden beslissing afdoende gemotiveerd en kan verzoekster niet ontkennen dat zij een reeks eindtermen voor het vak Frans eenvoudigweg niet beheerst – om niet te zeggen totaal niet beheerst, gelet op een score van één of twee punten die zij voor sommige oefeningen behaalde.

De verwerende partij beweert niet dat dit zou betekenen dat verzoekster voor de vakken waar zij op het jaarrapport toch een positief resultaat behaalt, niet zou zijn geslaagd of voor deze vakken niet de leerplandoelstellingen op voldoende wijze zou hebben bereikt. Wel doet het positief jaarresultaat voor deze vakken geen afbreuk aan het feit dat de verwerende partij op basis van het examenwerk en het dagelijks werk voor diverse vakken kan afleiden dat de leerling een ruimer onderliggend probleem heeft, namelijk dat zij in de leerstofgehelen onvoldoende inzichten kan opbouwen. Dit miskent niet de puntenverhouding die in het schoolreglement is vastgesteld voor examens en dagelijks werk.

Beoordeling

8.1. Bij haar beslissingen met betrekking tot de evaluatie van een leerling, moet de beroepscommissie zich – net als de delibererende klassenraad – laten leiden door de concrete gegevens van het leerlingendossier. Daartoe behoren onder meer de resultaten van proeven, toetsen of examens die door de leraars van de leerling werden afgenomen.

Als verzoekster terecht haar resultaat voor de bijkomende proef Frans bekritiseert, lijkt ook de in grote mate daarop gesteunde examenbeslissing geen stand te kunnen houden. Het past daarom eerst de kritiek van verzoekster op die bijkomende proef te onderzoeken.

8.2. Om de door haar behaalde punten in vraag te stellen, richt verzoekster haar kritiek enkel op de laatste vraag van de bijkomende proef.

Zij betoogt, meer bepaald, dat die vraag – ‘Quel temps du passé convient dans les phrases suivantes? (imparfait-passé composé ou plus-que-parfait)’, vraag die 10 punten op 106 punten vertegenwoordigde – handelde over leerstof die niet gekend moest zijn.

Volgens verzoekster heeft de lerares dit tegengesproken tijdens de hoorzitting van de beroepscommissie met verwijzing naar een losbladige oefening met gelijke strekking. Verzoekster betwist het bestaan van die losbladige oefening en brengt cursussen van drie medeleerlingen bij waarin deze losbladige oefening niet zou zijn opgenomen en waaruit zou blijken dat die specifieke materie (op pagina 309 van de cursus) niet is gezien. De verwerende partij van haar kant verwijst in de nota met opmerkingen naar de onderscheiden klasagenda's die door de vakleraar werden bijgehouden, en waaruit moet blijken dat de kwestieuze materie werd gegeven en geoefend op dinsdag 17 maart 2015. De verwerende partij legt óók een cursus neer van een medeleerling van verzoekster met “wel degelijk de handgeschreven nota's, kopies met schema's, evenals een oefening zoals als laatste opgenomen in de bijkomende proef, opgenomen [...] in de cursus van de leerling”. Tussen pagina's 272 en 273 is volgens de verwerende partij nogmaals een gelijkaardige oefening terug te vinden, samen met een kopie met de juiste antwoorden die aan de leerlingen werd gegeven. Deze oefening werd volgens de verwerende partij als groepswork gegeven en de oplossingen werden apart meegegeven en toegelicht in de klas. De verwerende partij merkt nog op dat verzoekster op haar eigen examenkopij van de proef een gedeelte van de leerstofschema's als geheugensteuntje heeft neergepend.

Wat hier ook van zij, moet hoe dan ook worden vastgesteld dat aan verzoekster een “overzicht leerstof bijkomende proef Frans” is bezorgd, waarop aangegeven wordt dat zij over de “leerstof grammatica volledige jaar” zou worden ondervraagd. Dat overzicht geeft aan dat de bijkomende proef onder meer betrekking zal hebben op “Kennis regelmatige en onregelmatige werkwoorden: ind.présent, futur simple, conditionnel présent et passé, passé composé, imparfait, plus-que-parfait, gérondif, participe passé (zie oefeningen en overzicht kopies)” en

op “Les temps du passé (voir notes + schéma + exercices photocopiés): emploi imparfait-passé composé et plus-que-parfait”. Met dit leerstofoverzicht lijkt verzoekster er dus wel degelijk over geïnformeerd te zijn geweest dat de bedoelde tijden ondervraagd zouden worden en dus “te kennen” leerstof was. Er wordt in het overzicht daartoe niet verwezen naar de cursus, maar naar nota’s, een schema en gekopieerde oefeningen. In die zin lijkt de verwijzing naar de cursus en de overeenkomstige vraag van verzoekster om cursusmateriaal te doen overleggen aan de Raad van State dus niet relevant.

Verzoekster mag dan wel beweren dat de “losbladige oefening” in haar documentatie ontbreekt, zij toont niet aan – beweert zelfs niet – dat zij bij kennisname van de te kennen leerstof voor de bijkomende proef ook maar enig voorbehoud heeft gemaakt of contact heeft opgenomen met de lerares Frans om het beweerde probleem te melden, niet voorafgaand aan het examen en ook niet tijdens of vlak na het examen. Dat zij niet over nota’s, een schema of losbladige oefeningen beschikte dan wel dat die leerstof tijdens het jaar niet onderwezen zou zijn heeft verzoekster met andere woorden niet gemeld op enig ogenblik dat dit van haar verwacht mocht worden.

In die concrete omstandigheden lijkt zij niet te kunnen overtuigen dat zij op de bijkomende proef ten dele werd ondervraagd over leerstof die niet was gezien, minstens kan zij zich daarover thans *prima facie* niet meer met goed gevolg over beklagen.

8.3. Er bestaat in de huidige stand van de procedure dan evenmin noodzaak om in te gaan op de vraag van verzoekster om medeleerlingen op te roepen voor een getuigenverhoor. Een dergelijk verhoor is immers, op het eerste gezicht, niet van aard een ander licht te doen werpen op datgene wat zo-even voorlopig werd vastgesteld, namelijk dat verzoekster zich niet te nuttiger tijd tot de betrokken lerares heeft gewend om de door haar beweerde onregelmatigheid op te helderen of te corrigeren.

8.4. In die mate is het middel dus niet ernstig.

9. In de huidige stand van de procedure wordt er aldus van uitgegaan dat de beroepscommissie zich heeft verlaten op deugdelijk vastgestelde en vaststaande studieresultaten. Vervolgens rijst de vraag of zij, steunend op die resultaten en de overige elementen van het voorliggende leerlingendossier, haar beslissing om aan verzoekster een oriënteringsattest B toe te kennen heeft verantwoord, in het licht van de door verzoekster in de beroepsprocedure opgeworpen grieven.

10.1. Verzoekster heeft een oriënteringsattest B gekregen.

10.2. Een dergelijk B-attest betekent luidens artikel 39 van het organisatiebesluit “dat de leerling het leerjaar met vrucht beëindigd heeft in de betrokken onderwijsinstelling en derhalve tot het volgend leerjaar mag worden toegelaten, behalve in bepaalde onderwijsvormen en/of onderverdelingen”, waarbij artikel 38, 1°, van hetzelfde besluit preciseert dat een leerling met vrucht het eerste leerjaar van de derde graad beëindigt “indien hij in voldoende mate de doelstellingen die in het leerplan zijn opgenomen heeft bereikt en aldus bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het volgend leerjaar”.

Die definitie van een B-attest doet vooralsnog aannemen dat de motivering van een dergelijk attest de redenen moet kenbaar maken waarom de leerling die het leerjaar met vrucht heeft beëindigd en die bekwaam wordt geacht haar studies verder te zetten in een volgend leerjaar, in de ogen van de beroepscommissie toch de toegang tot welbepaalde richtingen moet worden ontzegd. Het aanvechten van het B-attest binnen het raam van de administratieve beroepsprocedure verplicht met andere woorden de beroepscommissie ertoe om in de veruitwendigde motieven de clausulering in het B-attest zorgvuldig te verantwoorden.

10.3. Het toekennen van een B-attest vereist van de beroepscommissie een ‘prospectief’ – dit wil zeggen: een vooruitziend en de toekomst verkennend –

onderzoek. De leerling is immers geslaagd, heeft de leerplandoelstellingen globaal “in voldoende mate” bereikt en wordt geacht haar studies te kunnen voortzetten. Toch oordeelt de beroepscommissie dat de betrokken leerling in het volgende schooljaar bepaalde studierichtingen niet aankan. Met dit oordeel substitueert de beroepscommissie zich als het ware aan de delibererende klassenraad van het volgende schooljaar, tot wiens autonomie het immers behoort om over het al dan niet slagen voor dat schooljaar te oordelen. De clausulering beperkt ook de principiële vrijheid van de leerling – of van haar ouders – van studiekeuze.

Een klassenraad of een beroepscommissie kan op basis van de zwakke studieresultaten een onderbouwd advies geven om een richting te ontraden, of zelfs een formele waarschuwing, of zij kunnen vakantietaken opleggen, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid laten bij de leerling die, het weze herhaald, geslaagd is verklaard. De beroepscommissie die een B-attest toekent evenwel, verkiest in de plaats van die leerling de studiekeuze gedeeltelijk te bepalen.

Een inschatting van de toekomstige studies van een leerling is geen nattevingerwerk. Een beroepscommissie moet haar ‘prospectieve’ beslissing om een B-attest uit te reiken des te meer steunen op de concrete en objectieve gegevens van het individuele dossier van de betrokken leerling. Een beroepscommissie die haar noodzakelijk ook deels subjectieve vooruitblik over het gebrek aan redelijke slaagkansen van een leerling in een volgend jaar niet kan relateren aan de beschikbare objectieve gegevens van het dossier – in het bijzonder de bagage waarover de leerling thans beschikt – zou de grenzen van haar discretionaire bevoegdheid overschrijden.

11. Verzoekster heeft voor alle vakken slaagcijfers behaald behalve voor godsdienst en Frans. Voor godsdienst is aan verzoekster een vakantietaak gegeven en de bestreden beslissing van de beroepscommissie, die hierop niet meer terugkomt, bevat geen gegevens die tegenspreken dat hiermee, zoals verzoekster het stelt, het tekort voor dit vak is gezuiverd.

Zodat op het eerste gezicht nog enkel blijft, het tekort voor Frans, zowel wat het jaartotaal betreft als de bijkomende proef. De beroepscommissie merkt over dit tekort zelf op: “en het is klein” en over het vak Frans dat het “is geen profielvak maar binnen deze richting en naar doorstroming toe zeer belangrijk”.

12. Om dan toch te argumenteren dat verzoekster de toegang tot bepaalde studierichtingen moet worden ontzegd – een beslissing waarmee de beroepscommissie haar stellige overtuiging weergeeft dat de betrokken leerling geen redelijke slaagkansen heeft in die richtingen – moet die commissie met grote omzichtigheid, omstandig en precies, aan de hand van eindtermen en leerplannen gerelateerd aan de concreet behaalde (deel)resultaten, kunnen uiteenzetten waarom de voorhanden zijnde – voldoende – resultaten toch de kansen van verzoekster determineren voor het verwerven van de volgend jaar in een te clausuleren richting vereiste kennis en kunde voor die vakken.

Om een inperking van een vrijheid – de vrije studiekeuze van de leerling – te verantwoorden, is tevens vereist dat de clausulering proportioneel is tot het doel en die vrijheid niet méér inperkt dan strikt nodig. Met betrekking tot het verlenen van een B-attest, betekent dit dat de klassenraad – en in graad van administratief beroep: de beroepscommissie – minstens voor zichzelf stilstaat bij de mogelijkheid en effectiviteit van minder verregaande maatregelen, zoals remediëringsinitiatieven tijdens het volgende schooljaar of een vakantietaak. Indien de leerling tijdens de beroepsprocedure er uitdrukkelijk om heeft gevraagd, moet de weigering om hierop in te gaan eveneens worden toegelicht in de definitieve beslissing.

13. Toegepast op de voorliggende zaak, moet in de huidige stand van de procedure worden vastgesteld wat volgt.

14.1. Verzoekster heeft in haar bezwaarschrift voor de beroepscommissie gewezen op de vele andere (slaag)cijfers die zij naast het resultaat voor de bijkomende proef Frans heeft behaald – waaronder het slaagcijfer voor het ‘pro-

fielbepalende' vak sociale wetenschappen, zowel voor dagelijks werk als voor de examens – en zij heeft de jaartekorten voor Frans en godsdienst genuanceerd, bijvoorbeeld door te wijzen op de cijfers voor dagelijks werk.

Specifiek wat het argument van de delibererende klassenraad betreft dat verzoekster veel examentekorten liet optekenen, heeft verzoekster de beroepscommissie erop geattendeerd dat het schoolreglement voor de berekening van het jaartotaal per vak uitgaat van een verhouding dagelijks werk 30% en examens 70% en dat het dus niet opgaat om “de focus bij de eindbeoordeling niet op de eindtotalen incl. dagelijks werk te leggen maar enkel op de examens”.

Verzoekster heeft voor de beroepscommissie ook nog aangevoerd dat “[h]et aspect evolutie [...] ten onrechte niet in rekening werd gebracht”.

14.2. Verzoekster behaalt vakcijfers boven 50% voor alle vakken, behalve Frans (47%) en godsdienst (49,5%). Voor vijf vakken behaalt zij een resultaat tussen 50% en 60%, voor drie vakken een resultaat tussen 60% en 70%, voor één vak scoort zij tussen 70% en 80% en voor nog één vak scoort zij zelfs meer dan 80%. Een en ander geeft, zoals gezien, een gewogen jaartotaal van 57,8%.

Die punten moeten worden geacht een representatief beeld te geven van de kennis, de vaardigheden en, voor zover opgenomen in het leerplan, de attitudes van de leerling. Aangenomen moet worden dat een jaarcijfer in beginsel een geldige en betrouwbare weergave is van het relatieve belang dat moet worden gegeven aan dagelijks werk en aan de verwerking van grotere gehelen tijdens de examenperiode en aan de verschillende onderdelen van de leerstof die voor het desbetreffende vak in de loop van het jaar aan bod is gekomen en dat het om die reden ook betekenisvol is om later studiesucces te voorspellen. En een slaagcijfer is een slaagcijfer. Daaruit volgt, ook weer in principe, dat de leerling die een voldoende jaarresultaat behaalt, voor dat vak de leerplandoelstellingen op

voldoende wijze heeft bereikt. Om die reden overigens, wordt zij ook geslaagd verklaard.

14.3. De beroepscommissie beschikt weliswaar over een ruime discretionaire bevoegdheid bij het oordelen over het al dan niet slagen van leerlingen, maar zij moet haar beslissing wel steunen op alle relevante concrete gegevens van het dossier.

14.4. Verzoekster kan de Raad van State vooralsnog niet overtuigen dat de beroepscommissie verkeerde gevolgtrekkingen maakt voor het vak Frans *per se* – dus bekeken louter op zich, los van de overige resultaten en los van het belang van dit vak voor de verdere studies en de clausulering.

Verzoekster gaat in haar beschouwingen *prima facie* voorbij aan de vaststelling, door de beroepscommissie, dat de proef de leerstof grammatica toetst van het gehele schooljaar, dat basiskennis van de grammatica een basispijler is en dat die leerstof precies voor de bijkomende proef beperkt is gehouden zodat ze door verzoekster verwerkt kan worden, van een zeer haalbaar niveau was én gericht op die leerstof die verzoekster zeker onder de knie moet hebben om te kunnen slagen in een volgend schooljaar. De Raad bespeurt hierin, anders dan verzoekster, vooralsnog geen interne tegenspraak.

In zoverre is het middel niet ernstig.

14.5. Waarin de Raad van State verzoekster in de huidige stand van de rechtspleging wel kan volgen, is haar opmerking dat een tekort voor één vak slechts één element van het dossier vormt.

Het is op het eerste gezicht nochtans enkel op het jaartekort voor Frans en het niet-slagen voor de bijkomende proef Frans dat de beroepscommissie focust. Op het eerste gezicht betreft de beroepscommissie de andere – voldoende – jaarresultaten niet bij haar beoordeling. Zij beperkt zich ertoe, zo lijkt, die vol-

doende jaarcijfers toe te schrijven aan het “dagelijks werk waarin getoetst wordt over zeer beperkte gehelen”, voorts voor enkele andere vakken te wijzen op een “groot aantal examentekorten” en daaruit te concluderen dat verzoekster “onvoldoende inzichten heeft opgebouwd in de leerstofgehelen”, waarvan zij dan het bewijs ziet in het resultaat voor de bijkomende proef Frans.

Die redeneerwijze van de beroepscommissie kan op het eerste gezicht niet worden bijgevalen.

Zoals verzoekster *prima facie* terecht aanhaalt, dient rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat de jaarcijfers per vak niet de – eenvoudige – som van de resultaten van de cijfers voor dagelijks werk en de examencijfers van december en juni zijn. Het jaartotaal per vak is een ‘gewogen’ cijfer, zo blijkt uit het schoolreglement van de verwerende partij (bepaling 3.5.4.2., pagina 31). Het ‘dagelijks werk’ telt voor 30% mee; de examens bepalen het eindcijfer per vak voor 70%. Die bijzondere weging impliceert, op het eerste gezicht, dat het al dan niet in staat zijn om grote hoeveelheden leerstof te verwerken, reeds per vak in het jaartotaal is verdisconteerd. Wie niet in staat is om grotere hoeveelheden leerstof te verwerken, zal minder goed scoren op examens en dat moet leiden, door het gewicht dat aan die examens wordt toegekend, tot een lager gewogen jaartotaal per vak. Wanneer, in die omstandigheden, een leerling ‘voldoende’ gewogen jaarcijfers – in het bijzonder dus ook voor de profielbepalende vakken – behaalt, dan mag een beroepscommissie op het eerste gezicht die jaarresultaten niet zonder meer onbesproken laten.

Daarbij komt nog dat uit die slaagcijfers, op het eerste gezicht, volgt dat verzoekster voor die vakken de leerplandoelstellingen heeft bereikt. Daarmee lijkt dan weer niet te sporen het oordeel van de beroepscommissie dat verzoekster “onvoldoende inzichten heeft opgebouwd in de leerstofgehelen”.

14.6. Evenmin is dit in het licht van hetgeen hiervóór werd uiteengezet op het eerste gezicht een verantwoording die in voldoende mate tegemoetkomt aan

de plicht van de beroepscommissie om met grote omzichtigheid en precisie uiteen te zetten waarom de voldoende resultaten voor die vakken toch de kansen van verzoekster voor het volgende jaar determineren. In dat verband lijkt ook de opmerking van de beroepscommissie dat het vak Frans “zeer belangrijk” is inderdaad weinig meer dan een affirmatie. Evenmin lijkt de commissie te hebben gereageerd op de opmerking dat sociale en technische wetenschappen misschien wel op het Sint-Vincentiuscollege, maar daarom niet overal uitsluitend als een doorstroomrichting zou zijn opgevat en dat een oriënteringsattest nu eenmaal geldt voor alle onderwijsinstellingen en niet enkel het college bindt.

14.7. Met verzoekster moet ook worden vastgesteld dat de door haar gesignaleerde “positieve evolutie” in de cijfers geen aandacht heeft gekregen van de beroepscommissie.

15. De Raad van State mag zich niet als een beroepsinstantie in de plaats van de beroepscommissie stellen. Het ligt dus op de weg van die beroepscommissie om deze argumenten van verzoekster op hun merites te beoordelen en ze dan bij te vallen of gemotiveerd te weerleggen.

Het is vanzelfsprekend in het geval een leerling gebruik maakt van de verhaalmogelijkheid en aldus een samenkomst van de beroepscommissie uitlokt, dat de motiveringsplicht ten volle betekenis krijgt en dat de beroepscommissie kennis moet nemen van de grieven van de leerling, ze moet beoordelen en ze beantwoorden.

Daarmee is niet gezegd dat de beroepscommissie noodzakelijk op elke grief apart moet antwoorden. Wel is vereist dat de motivering er blijk van geeft dat de bezwaren van de leerling daadwerkelijk in overweging zijn genomen en in de nieuwe beoordeling zijn betrokken, dat de leerling begrijpt waarom die argumenten de beroepscommissie niet konden overtuigen en dat ten minste een uitdrukkelijke repliek volgt op de vragen die voor de leerling blijken haar be-

roepschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze terecht zijn gesteld, mogelijk tot een voor de leerling gunstiger resultaat leiden.

Maar wat de commissie zeker niet mag doen – en wat zij te dezen wel lijkt te hebben gedaan – is de argumenten zonder meer terzijde laten.

16. Het middel is in de aangegeven mate ernstig.

17. Aangezien de motiveringsplicht geschonden lijkt, is het voorbarig om reeds een uitspraak te doen over de in het middel eveneens aangevoerde schending van het redelijkheidsbeginsel. Een toets aan het redelijkheidsbeginsel lijkt immers pas aan de orde wanneer de motieven deugdelijk zijn en vaststaan, hetgeen op dit ogenblik nog niet het geval is. In zoverre is het middel in de huidige stand van de rechtspleging niet ontvankelijk.

18. Er is voldaan aan de voorwaarden gesteld in artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State die vervuld moeten zijn wil een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid worden toegewezen.

BESLISSING

1. De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van de beroepscommissie van het Sint-Vincentiuscollege te Buggenhout van 14 september 2015, waarbij aan Lieselotte De Vos een oriënteringsattest B wordt toegekend.

2. De Raad van State verwerpt de vordering voor het overige.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 5 oktober 2015,
door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren